

Pārvietošanās paradumu maiņa.

● AGNESE GRĪNBERGA,
ILZE OZOLIŅA, LINDA KILEVICA,
LIENE KUPIČA

"Pirkšu riteni vai izvilksu no šķūņa sen nekustināto braucamo, kas krāj putekļus!" tā droši vien daudzi autovadītāji nodomāja, kad ieraudzīja cenu kāpumu un saprata, ka "šurpu turpu ar mašīnu" laikiem jānorauj rokas bremze. Citi tobrīd saprata, ka attālumu no darba līdz mājām var pieveikt arī ar kājām vai izdevīgāk būtu nopirkt sabiedriskā transporta biļeti. Būtiskais degvielas cenu pieaugums šī gada pavasarī un vasaras sākumā daļai sabiedrības lika aizdomāties par to, ko varētu darīt, lai ietaupītu uz pārvietošanos ikdienas maršrutos. Tagad degvielas cenas ir nedaudz kritušās, kas liek justies cerīgāk, īpaši domājot par rudenī un ziemā, kad laikapstākļu dēļ komforts tomēr būs svarīgāks par taupību.

Velosipēds – vasaras risinājums

Liepājnieku Zanes un Jāņa Lipsku ģimenē vēl vasaras sākumā, pirms diviem mēnešiem, bija divas automašīnas. Abiem ir autovadītāja tiesības, jo jānokļūst darbā un jāizvadā arī bērni. Vienu no automašīnām viņi pārdeva, un pieaugušie ģimenes locekļi nopirka sev divriteņus. Tā drīzāk sanāksusi kā sakritība – tas noticis tieši laikā, kad degvielas cenas skrēja teju vai debesīs. "Mums izdodas ietaupīt. Jānim prom un atpakaļ no darba sanāca nobraukt daudz degvielas," atklāj Zane. Naudas izteiksmē viņi ietaupījumu vēl nav aprēķinājuši. Ģimene dzīvo tuvu pilsētas centram. "Ja laika apstākļi atļauj, braucam pa Liepāju. Meita Lelde pati brauc, Emīls sēž uz piemontēta sēdekliņa man aiz muguras," stāsta liepājniece. "Vīrs katru dienu brauc uz darbu ar riteni, bet visi kopā dodamies izbraucienos pa tuvāko apkārtni." Zane teic, ka ģimene plāno palikt ar vienu automašīnu, lai gan ikdienas gaitas un darba grafiki mēdz atšķirties. "Vismaz vasarā auto vispār nav vajadzīgs, tagad tas stāv pie mājas," viņa piebilst.

"Uzskatu, ka reālo situāciju ar pārvietošanās paradumu maiņu varēs redzēt rudenī un ziemā, kad laikapstākļi būs pavisam citi, aktuālas būs arī apkures un elektrības cenas – tad redzēsim, kurš taupa un vai paradumiem vienkārši bija sezonālitate. Ja degvielas cenu kāpums būtu bijis tuvāk rudens pusei, tad varētu

saprast, vai ritenis ikdienā vairāk ienācis vasaras un izklaides dēļ vai tiešām taupības nolūkos," saka liepājniece Līga Linde.

"Kādreiz, tas bija 90. gadu beigās un 21. gadsimta sākumā, kad uz darbu braucu ar velosipēdu, tie bija 12 kilometri dienā pa grantētu ceļu. Daudzi, kuri dzīvoja ciema centrā, apsmēja mani – skaitījos nabags. Pēc gadiem riteņbraukšana ikdienā jau skaitījās stilīgi un veselīgi. Bet uz darbu vajadzēja tikt, lai pelnītu naudu. Otrkārt, vīram, kurš arī brauca uz darbu pretējā virzienā, izvadāt mani ar auto, nozīmēja speciāli mest likumu, kas ir lieki tēriņi – naudas tolaik mums nebija daudz. Vienmēr, kad degvielai augusi cena, pienāca brīdis, kad cilvēki teica – ja maksās tik, nebūšu vairs ar auto vispār vai ne tik daudz. Arī tolaik tā bija, taču apstākļi spieda rīkoties citādi. Tad, kad braucu ar riteni, kas nebija no tiem modernākajiem un jaudīgākajiem, biju jaunāka, tagad vairs nevarētu tik ļoti braukt, lai cik gribētu ietaupīt," saka tagadējā aizputniece, agrāk Priekules apkaimes iedzīvotāja Lāsma. Tad situācija dzīvē izmainījies – uz darbu varējusi tikt ar sabiedrisko transportu un ģimene iegādājusies labu auto, no tā laika uz riteņa vairs nav kāpusi. "Laikam tie taupības laiki bija par grūtu! Tagad mēs patiesībā dzīvojam daudz, daudz labāk," viņa piebilst.

Liepājnieki, Krieviju ģimene, kurā ir divi pieaugušie un divi skolas vecuma bērni, atzīst, ka šobrīd ir mainījuši paradumus. Auto tiek izmantots mazāk, tā vietā nākuši ričuki. Tomēr tas nav ilgtermiņa variants. "Vasarā, jā, noteikti, lietojam vairāk riteni, bet tā tak vasara, kur tad ar autiņu pa pilsētu!" teic mamma Dace. "Bērniem ar jāizkustas," viņa pauž. Esot samazinājuši izbraucienos ar auto – pie radiem, kas dzīvo tālāk, nesanāk tik bieži aizbraukt. Tāpat viņa nav novērojusi, ka uz ielām būtu krasi mainījies situācija – mašīnu palicis mazāk un velosipēdistu stipri vairāk. "Es uz dārdzību un paradumu maiņu tā racionālāk skatos – varbūt dzīve tā paliks nedaudz lēnāka. Agrāk, kad pārvietojās cilvēki ar zirdziņu, arī nevarēja tik bieži ciemoties citā Latvijas pusē," viņa norāda.

"Uz dārdzību un darbiem braucam šādi: mazā meita man uz krēslīņa, lielā ar savu velosipēdu, vīrs ar skūteri," norāda liepājniece Signe Šteinberga, kura ar ģimeni šobrīd, kamēr laiks vēl ir labs un ir vasaras sezona, pārvietojas ar velosipēdu. Auto noteikti atgūs savu lomu, kad laikapstākļi kļūs sliktāki un vajadzēs nokļūt uz darbu un izglītības iestādēm.

No auto tik viegli neatteiksies

Intensīvā satiksmes plūsmā, īpaši darbadienu beigās, un dažbrīd arī brīvu vietu trūkums maksas stāvvietās, ļauj secināt, ka liepājnieki, neraugoties uz dārgo degvielu, masveidā nav gatavi atteikties no braukšanas ar personīgo automašīnu, kļūstot par velosipēdistiem, kājāmgājējiem vai sabiedriskā transporta pasažieriem. To apstiprina arī autovadītāji. Liepājnieka Kaspara Zvirgzda ģimene nesēn iegādājusies jaunu automašīnu "Škoda Kodiaq", kas, lai gan ir krietni lielāka par iepriekšējo fordiņu, degvielas patēriņa ziņā esot ekonomiskāka. Tomēr lēmums nomainīt auto nav bijis saistīts ar augsto degvielas cenu – vienkārši pavidējis labs

pieāvājums. Kādu brīdi ģimenei bijušas divas automašīnas, taču fordiņam, kas darbojās gan ar benzīnu, gan gāzi, ātri vien atrasts pircējs. "Atteikties no personīgā auto nav viegli. Drīzāk cilvēki meklēs citas iespējas ietaupīt – kāds varbūt mazāk smēķēs, retāk pirs alkoholu, neapmeklēs kafējnīcas. Drīzāk nerīkos tik plašas ballītes ar draugiem kā agrāk, bet auto bāku ar degvielu piepildīs. Turklāt daudziem auto tiešām ir nepieciešamība, piemēram, cilvēkiem novadā, kuriem jāmeļo tāls ceļš līdz darbam," spriež Kasparš.

Arī Zvirgzdu ģimene dārgās degvielas dēļ nav mainījusi savus pārvietošanās paradumus, lai gan Kasparš teic, ka auto ikdienā izmanto samērā maz. Ģimene dzīvo Liepājas centrā, darbs ir salīdzinoši tuvu mājām un turp var aiziet

kājām, tādēļ spēkrats tiek darbināts vien tad, kad mazā meita jāved uz un no bērnudārza. Tāpat ģimene nav atteikusies no garākiem braucieniem, piemēram, uz Jelgavu, kur dzīvo Kaspara sievas tuvinieki. "Kā braucām iepriekš, tā arī to darām tagad. Nu jā, atvaļinājuma laikā, kad devāmies uz Rīgas lidostu, lai dotos uz Nīderlandi, trāpījām uz brīdi, kad dīzelis šeit maksāja, šķiet, 2,14 eiro litrā. Taču Nīderlandē tobrīd degvielas cena bija ap 2,30–2,40 eiro litrā un šķita, ka tad jau mums tā vēl ir lēta. Kad atgriezāmies Latvijā, šeit dīzelis jau bija noslīdējis zem diviem eiro." Kāda degvielas cenas robeža ģimeni tomēr varētu pamudināt atteikties no automašīnas? "Pat nevaru iedomāties. Varbūt, ja tā tuvosies pieciem eiro litrā," prāto liepājnieks. >>

ES DOMĀJU TĀ: VAI TAUPĀT LĪDZEKĻUS?

Olga Kuratova – pensionāre:
– Mana pensija mazliet pārsniedz 300 eiro, tāpēc

man jādzīvo un jāsaimeņo taupīgi, taču nevienam nesūdzos. Protams, gribētos, lai naudas būtu vairāk, bet es iztiek, nav jau citu variantu. Tā kā man ir krietni pāri 80 gadiem, pilsētas sabiedrisko transportu varu izmantot bez maksas, kas tiešām ir ļoti labi.

Mārīte Romanovska – liepājniece:

– Protams, ka nākas to darīt. Visbiežāk taupīšana notiek uz pārtikas rēķina. Nevaru ieiet veikalā un pirkt visu, ko acis ierauga. Automašīnas mums ar vīru nav, jau gadiem pārvietojamies ar velosipēdiem.

Gan tādēļ, ka sanāk lētāk nekā ar sabiedrisko transportu, gan tādēļ, ka tā ir ātrāk nekā ar kājām, un vēl labums veselībai. Ikdienā, kad nepieciešams, no Jaunliepājas uz centru soļoju kājām.

Diāna Šaicāne – strādā un mācās:
– Sekoju līdzī atļaidēm veikalos, nepērku dārgu apģērbu.

Uzskatu, ka nav gudri par apģērbu tērēt lielu naudu. Automašīnas man nav. Izmantoju vai nu velosipēdu, vai braucu ar dēli. Tas daudz izdevīgāk, nekā maksāt par autobusa biļeti, lai tiktu uz darbu.

Madara Jansone – strādā:
– Ietaupīt ļoti palīdz tas, ka dzīvojam

netālu no darba, arī meitiņai bērnudārzs tuvu mājām. Ejam kājām. To uzskatām par veiksmi un iespēju taupīt laiku un naudu. Mums šajā ziņā paveicies. Uz pilsētas centru mēdzam braukt ar sabiedrisko transportu vai savu automašīnu. Taču to izmantojam reti, kādos 20 procentos gadījumos, lielākoties ejam kājām.

Ineta – friziere:

– Protams, taupu. Skatos līdzī ūdens un elektrības patēriņam, neko lieki netērēju. Tagad, vasarā, vairāk izmantoju velosipēdu vai eju kājām, ar automašīnu braucu reti. Bez iespējas ietaupīt vēl man patīk tas, ka šīs aktivitātes uzlabo veselību.